

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การมีคู่ครองเป็นเรื่องธรรมชาติที่พระองค์อัลลอฮ์(สุบหานะฮฺวะตะอะลา)ปลุกฝังไว้ในสัญชาตญาณของมนุษย์เพื่อที่จะให้มนุษย์ได้สืบวงศ์ตระกูลแพร่พันธุ์ต่อไป สัญชาตญาณนี้ได้เกิดขึ้นในโลกของเดรัจฉานและโลกพืชด้วย ในเรื่องนี้พระองค์อัลลอฮ์ (สุบหานะฮฺวะตะอะลา) ได้ตรัสไว้ใน

(ซูเราะห์ อัลซารียาต อายะฮฺที่ : 49)

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

ความว่า “และจากทุก ๆ สิ่งนั้นเราได้สร้างขึ้นเป็นคู่ ๆ เพื่อพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญ”

และพระองค์ อัลลอฮ์(สุบหานะฮฺวะตะอะลา) ได้ยืนยันไว้ว่า : พระองค์อัลลอฮ์ สร้างคู่ครองให้แก่มนุษย์เพื่อที่จะให้เกิดความอบอุ่น ความรัก และความเมตตา เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ชีวิตร่วมกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้พระองค์อัลลอฮ์ (สุบหานะฮฺวะตะอะลา)ได้ตรัสไว้(ในซูเราะห์ อัลรูม อายะฮฺ: 21)ว่า:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

ความว่า “และส่วนหนึ่งของสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือ การที่พระองค์ได้ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเองเพื่อพวกเจ้าจะได้สงบอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และเมตตาระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้แน่นอน ย่อมเป็นสัญญาณแก่กลุ่มชนผู้ไตร่ตรอง”

เมื่อพระองค์อัลลอฮ์(สุบหานะฮฺวะตะอะลา)เป็นผู้ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมา และได้กำหนดให้มนุษย์นั้นมีสัญชาตญาณความต้องการทางเพศ ที่ทำให้ผู้ชายหลงสตรีด้วยความพึงพอใจ เช่นเดียวกับสตรี

---

¹ หมายความว่า “พระองค์อัลลอฮ์เป็นผู้ทรง” เป็นคำสรรเสริญต่อพระองค์อัลลอฮ์. ในโอกาสต่อไปผู้วิจัยจะใช้คำย่อ (สุบหานะฮฺวะตะอะลา)

ทางธรรมชาติในด้านนี้และจัดให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยได้บัญญัติการสมรส เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่ฝังตัวอย่างมั่นคง และแน่นแฟ้นอยู่ในส่วนลึกของมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศสตรี โดยถือว่าการสมรสเท่านั้นที่จะสนองความต้องการชนิดนี้ได้อย่างมีระเบียบ อิสลามไม่ได้ใช้ให้เก็บกตัญญาตัญญาอันไว้และไม่ได้ทำลายความเป็นชาย ด้วยการห้ามสมรสหรือด้วยการเรียกร้องไปสู่กัทธิการ ไม่มีภริยา(AI-khin,1996:2/9)

แต่อิสลามก็ไม่ปล่อยให้สัญชาติญาณความต้องการทางเพศของมนุษย์เป็นไปอย่างอิสระเสรีอย่างไร้ขอบเขต เพราะจะเป็นการทำลายตนเอง ทำลายผู้อื่น ทำลายจริยธรรม และทำลายสถาบันครอบครัว และเป็นการเปิดประตูรับการล่อลวงของชัยฏอน(มารร้าย) แต่อิสลามมีจุดยืนที่มั่นคง อยู่ที่ทางสายกลางตอบสนองความต้องการทางเพศตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยให้พวกเขาสามารถแสดงบทบาทในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ในการกำเนิดมนุษยชาติและดำรงคงอยู่ต่อไป(อรุณ บุญชม,ม.ป.ป.4:5) (AI-khin ,1996:2/10)

ในการสมรสนั้น อิสลามได้บัญญัติมะฮัร(ค่าสมรส)² เพื่อเป็นการเปิดเผยความต้องการอย่างจริงใจของชายที่ประสงค์จะอยู่รวมเป็นสามีภริยากับสตรี และดำเนินตามหลักการใช้ชีวิตคู่อย่างสมเกียรติ และอีกประการหนึ่งการมอบมะฮัร ให้ฝ่ายสตรีก็เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องแต่งกายและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ของฝ่ายสตรีในเรื่องการสมรส (อรุณ บุญชม , ม.ป.ป. :4/5)และ (AI-khin, 1996:2/72)

มะฮัร(อิสมาแอ อาลี, 2547: 61) คือ ทรัพย์สินค่าสมรสที่ชายต้องชำระให้แก่สตรีอันเนื่องมาจากการสมรส และเป็นสิทธิโดยสมบูรณ์ของภริยาเพียงผู้เดียวเท่านั้น โดยบุคคลอื่นไม่มีสิทธิใดๆ เลยในมะฮัร ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตาม พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮุฯ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะฮ์อันนิซาอ อายะฮ์ที่ 4 ว่า :

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบให้แก่บรรดาสตรี ซึ่งมะฮัรของพวกนางด้วยความเต็มใจ”

ถ้าหากว่าภริยาที่มีความยินดีที่จะให้สัถสวนหนึ่งจากทรัพย์สินของนางที่เป็นมะฮัรให้แก่สามี สามีสามารถนำสิ่งนั้นมาบริโภครด้วยความสะดวกโดยไม่ต้องกังวลความผิดใดๆทั้งสิ้น ดังปรากฏในอัลกุรอาน ซูเราะฮ์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่ 4 พระองค์อัลลอฮ์ (สุบฮานะฮุฯ) ได้ตรัสไว้ว่า:

فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ تَمَسًّا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

² ในโอกาสต่อไปผู้วิจัยจะให้คำมะฮัรเพียงอย่างเดียว

ความว่า “แต่ถ้าหากพวกนางพอใจต่อพวกเจ้าที่จะให้สักสิ่งหนึ่งจากมะฮัรนั้น พวกเจ้าก็จงรับมันมา บริโภคอย่างโอชะถูกใจทั้งมีประโยชน์”

อายะฮ์นี้มีความหมายว่า: พวกเจ้าจงนำมาให้แก่สตรีซึ่งมะฮัรของพวกนาง โดยถือเป็นข้อกำหนดที่ไม่มีอะไรจะมาแลกเปลี่ยนได้ แล้วถ้าหากนางได้ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดจากมะฮัรของนาง หลังจากนางได้ครอบครองแล้ว โดยไม่มีบังคับขู่เข็ญ โดยไม่มีความอายหรือโดยไม่ใช้วิธีหลอกลวงแล้ว ไซรู พวกเจ้าจงเอาสิ่งนั้นได้โดยสบายใจ ไม่น่าเกลียดและไม่บีบบังคับในเรื่องนี้ แต่ถ้านางมอบสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากทรัพย์สินมะฮัรของนางอันเนื่องมาจากความละอายใจหรือด้วยเกล้าก็ไม่ต้องอนุญาตให้เอา (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ , 2525 : 3/213) และ (Saiyidsabiq, 1994: 2/218)

มะฮัร อาจจะเป็นเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย (วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, ม.ป.ป. : 12) เช่น บ้านเรือน เรือ กสวน ไร่ นา เครื่องประดับ ฯลฯ สิทธิและประโยชน์จากทรัพย์สิน เช่น สิทธิการอาศัยอยู่ บ้าน สิทธิการเพาะปลูกบนที่ดินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้จากทรัพย์สินและสามารถกำหนดเป็นราคาได้ (อิสมาแอ อาลี, 2547: 61)

โดยหลักการแล้วไม่ได้กำหนดจำนวนของมะฮัรเป็นที่แน่นอน แต่ฝ่ายสตรีควรคำนึงถึงฐานะของฝ่ายชายและธรรมเนียมปฏิบัติของท้องถิ่นด้วย (วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี, ม.ป.ป. : 12)

สังคมอาหรับในยุคญาฮิลียะฮ์¹ เป็นสังคมที่มีการสู้รบกันระหว่างเผ่าต่างๆของหมู่ชนชาวอาหรับด้วยกันเอง เผ่าที่ใหญ่กว่ายอมได้เปรียบเผ่าเล็กๆ และเผ่าเล็กๆถูกอธรรม กดขี่ ด้วยสาเหตุที่มีการสู้รบกันระหว่างเผ่าต่างๆในหมู่ชนของชาวอาหรับด้วยกันเองนั้น ทำให้บรรดาชายทั้งหลาย มีศักยภาพ และมีเกียรติกว่าบรรดาสตรีเพราะบรรดาชายเป็นนักรบที่ ถือดาบเป็นอาวุธและขี่ม้าเป็นพาหนะออกไปรบทำศึกกับศัตรูจนได้ยึดทรัพย์สินจากศัตรูจำนวนมากมาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว เรียกว่า: ghanimah²

ซึ่งสิ่งเหล่านี้บรรดาสตรีไม่สามารถทำได้เหมือนบรรดาชายทั้งหลายเพราะบรรดาชายย่อมมีความสามารถและความแข็งแรงเหนือกว่าบรรดาสตรี ซึ่งทำให้บรรดาสตรีในยุคนั้นถูกกดขี่ ข่มเหง ถูกข่มขืน ถูกเหยียดหยาม และถูกตัดสิทธิ์หลายอย่าง เช่น ไม่ให้บรรดาสตรีรับมรดก จนกระทั่งมีการฝังทั้งเป็นทารกที่เป็นเด็กหญิง จนกลายเป็นประเพณีของชนชาวอาหรับในยุคนั้น ผู้ที่ได้กำเนิดทารกที่เป็นเด็กหญิงจะถูกซ่อนตัวโดยจะไม่ออกเผชิญหน้ากับชุมชนเนื่องจากความอับ

¹ ญาฮิลียะฮ์หมายถึงอนารยะและความไม่เจริญ ในที่นี้หมายถึงสภาพความมั่งคั่งก่อนที่อิสลามจะอุบัติขึ้นซึ่งข้อคิดสันในสมัยนี้ปราศจากความเป็นธรรมโดยสิ้นเชิง (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ อัสการอานพร้อมด้วยคำแปลเป็นภาษาไทย ม.ป.ป. : 259)

² ทรัพย์สินของคนกาไฟร (คนนอกศาสนา) ที่บรรดาผู้มูมินได้รับจากชัยชนะ ในการทำสงคราม (zaidan, 1996: 366)

ชายและในขณะนี้เองได้เกิดมีการสมรสกันหลายประเภท เช่น สมรสซิมอว์ สมรสมุคด์⁵ สมรสเศาะดาเกหรือฮับลุอะหะ⁶ การสมรสในขณะนี้บางประเภทมีการจ่ายมะฮัรให้แก่ภรรยา⁷ บางประเภทไม่มีการจ่ายมะฮัรเลย(Zaidan,1996:36)

สิ่งแรกที่อิสลามได้เรียกร้องคือห้ามไม่ให้กษัตริย์เข้มแข็งเหยียดหยามบรรดาสตรีแต่ศาสนาอิสลามใช้เพื่อให้เกียรติแก่พวกนางเพราะว่าในด้านความเป็นมนุษย์ธรรม บรรดาสตรีมีสิทธิเท่าเทียมกันกับบรรดาชายเพราะบรรดาชายและบรรดาสตรีมาจากผู้บุพการีเดียวกันคือมาจากนบีอาดัม พระองค์อัลลอฮ์(สุบหานะฮุ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ อายะฮ์ที่ 1

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الَّذِينَ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً

ความว่า “ มนุษย์ชาติทั้งหลาย พวกเจ้าจงยำเกรงต่อผู้อภิบาลของพวกเจ้าที่ได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชีวิตหนึ่ง และได้ทรงบังเกิดจากชีวิตนั้น ซึ่งคู่ครองของเขา” และได้ให้แพร่สะพัดไปจากทั้งสองนั้น ซึ่งบรรดาชายและบรรดาสตรีอันมากมาย

ท่านรศูดุลลอฮ์(ศ็อลฯ)¹¹ได้กล่าว¹²:

إنما النساء شقائق الرجال

ความว่า “แท้จริงบรรดาสตรีนั้นเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาของบรรดาชาย”

⁵ คือการที่ชายคนหนึ่ง สมรสบุตรสาวของตนให้แก่ชายอีกคนหนึ่ง โดยชายคนที่สองต้องสมรสบุตรสาวของตนให้แก่ชายคนแรก โดยเขาทั้งสองไม่ต้องจ่ายมะฮัร (อรุณ บุญชม : 4/49)

⁶ ลูกชายสมรสกับภริยาบิดาของเขาหลังจากที่บิดาของเขาได้เสียชีวิต ถ้าหากว่าภริยาบิดาของเขานั้นไม่ใช่มารดาของเขาเอง(zaidan,1996:24)

⁷ การสมรสชนิดนี้ได้เสร็จสมบูรณ์ เมื่อชายคนหนึ่งได้ห่มนุ่งถูกสาวของเขากับชายอีกคนหนึ่งและชายคนที่สองได้จ่ายมะฮัรให้แก่ชายคนที่หนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้มีการทำสัญญาสมรส(zaidan,1996:24)

⁸ ฮัสะบะฮ์หมายถึงผู้ที่มีอำนาจหรือผู้ที่มีสิทธิ(ولي المرأة)คือผู้ที่มีอำนาจในการจัดการสมรสสตรีที่อยู่ใต้อำนาจของเขา ผู้อื่นไม่สามารถบังคับสิทธิของภรรยาได้(Al-madkur,2/1058) วิลาเยฮ์ต่อชีวิตคือผู้ที่มีอำนาจและสิทธิในเรื่องการสมรส(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ,2544:3/170)(Saiyid sabid,1994 :2/197)

⁹ คือท่านนบีอาดัม

¹⁰ คือ นางสาวอ

¹¹ หมายความว่า : ขอให้อัลลอฮ์ได้ทรงประทานพรและความสันติสุขแก่ท่าน (อิสมาแอ อาดี, 2547 : 2) ในโอกาสต่อไปผู้วิจัยจะใช้คำย่อ (ศ็อลฯ)

¹² รายงานโดยอิมามอะหมัดในมุสนัด หน้ดเลขที่ 262448

และในยุคนาฮิยะฮฺ เมื่อชายที่เป็นวะลียได้จัดการสมรสสตรีที่อยู่ในความดูแลของเขา ชายผู้นั้นก็จะยึดอะฮฺรของนาง โดยไม่ส่งมอบให้แก่นางแม่แต่คนเดียว (Al-salih, 1989 : 442)

อิหม่าม Al-Qurtubi ได้กล่าวว่า: เมื่อชายที่เป็นวะลียได้สมรส สตรีที่อยู่ในความดูแลของเขา ถ้าหากว่าสตรีผู้นั้นอาศัยอยู่กับเขาเป็นครอบครัวเดียวกัน ชายผู้นั้น ไม่ส่งมอบอะฮฺรแก่สตรีที่เขาได้ทำการสมรสกันแม่แต่คนเดียว ถ้าหากว่าสตรีที่เขาได้สมรสไม่ได้อาศัยอยู่เป็นครอบครัวเดียวกันกับเขา หลังจากทำสัญญาสมรสเสร็จสมบูรณ์แล้ว ชายที่เป็นวะลียจะ ไปส่งสตรีที่เขาได้จัดการสมรสนั้นถึงบ้านเจ้าบ่าว โดยอาศัยอยู่เป็นพาทนะ วะลียไม่ส่งมอบอะฮฺรใดๆ ทั้งสิ้นแก่สตรีนอกจากอูฐตัวนั้น (Al-Qurtubi, 1989:5/17)

ศาสนาอิสลามได้เอาใจใส่อย่างดีและให้เกียรติเป็นอย่างมากแก่สตรี โดยให้นางได้รับสิทธิของนางในการครอบครองเพราะปรากฏว่าในสมัยญาฮิลียะฮฺ¹³ นั้นพวกนางถูกจำกัดสิทธิอยู่อย่างตกต่ำจนกระทั่งผู้ปกครองของนาง ได้เป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินเป็นสิทธิของนาง โดยไม่ปล่อยให้โอกาสให้นางมีอำนาจครอบครองเลยและไม่สามารถใช้ทรัพย์สินนั้นได้

ดังนั้นการที่ศาสนาอิสลามได้ให้เกียรติและสิทธิแก่นางในด้านนี้ โดยได้กำหนดอะฮฺรให้โดยถือว่าเป็นสิทธิของนางที่จะได้รับจากสามีไม่ใช่บิดาของนางและไม่ใช่ผู้ปกครองของนางแต่ประการใดเว้นแต่ว่านางยินยอมและพอใจที่จะยกให้ (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2544: 3/212) (Saiyidsabiq, 1994:2/218)

อะฮฺรเป็นทรัพย์สินที่ถูกกำหนดไว้ให้แก่สตรีซึ่งจะทำให้บรรลู่สู่เป้าหมายที่แท้จริงในการสมรสทั้งเป็นผลดีต่อตัวของสตรี ซึ่งจะทำให้นางยอมรับผู้ที่จะมาให้ความคุ้มครองนางมากยิ่งขึ้นเพราะได้ยินยอมมอบอะฮฺรให้แก่นาง พระองค์อัลลอฮฺ (สุบฮานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์อันนิซาฮฺ อายะฮฺ 34

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

ความว่า “บรรดาชายนั้นคือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาสตรีเนื่องด้วยสิ่งที่อัลลอฮฺได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคนและด้วยสิ่งที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์สินของพวกเขา”

¹³ ผู้วิจัยได้อธิบายแล้วความหมาย ญาฮิลียะฮฺ หน้า 3

ดังนั้นเพื่อทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและแน่นแฟ้นระหว่างทั้งสองกันจะเป็นที่มาและสาเหตุของความรักและความเมตตา(สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ,2525:213-214)และ(Saiyid sabiq, 1994:2/218)

การศึกษาหัวข้อ : ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับ "หังลี" เพื่อให้ชุมชนได้รับรู้บทบาทบุญดีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมะฮัร แนวคิดตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ได้อย่างกว้างขวางและรอบด้านและเป็นการเปิดโอกาสแก่พวกเขาเพื่อให้พวกเขาสามารถเลือกทัศนะใดทัศนะหนึ่งของนักกฎหมายอิสลามที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดและเหมาะสมที่สุดที่จะมาประยุกต์ใช้ในสังคม

และในการศึกษาและวิเคราะห์ในหัวข้อ : ศึกษาเปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ ผู้วิจัยมีประเด็นหลัก ๆ ที่จะนำมาเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง : ศึกษาเปรียบเทียบนิยามของมะฮัร

ประเด็นที่สอง : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับจำนวนของมะฮัร ในอัตรามากที่สุดและน้อยที่สุด

ประเด็นที่สาม : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัร ได้

ประเด็นที่สี่ : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับมะฮัรเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรสหรือไม่

ประเด็นที่ห้า : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับมะฮัรมุสัมมาและเงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมุสัมมา เช่น กรณีได้มีการร่วมประเวณีกัน กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจากคู่สามีภรรยาได้เสียชีวิตและได้มีการร่วมหอที่สมบูรณ์กัน

ประเด็นที่หก : ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับมะฮัรมิซิลและเงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมิซิล นิกาฮัตฟวิฏ(สมรสโดยไม่ได้กำหนดมะฮัร) การสมรสที่ได้ตกลงกันว่าไม่มีมะฮัร กรณีที่ได้มีการสมรสด้วยมะฮัรที่เป็น โมะฆะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความหมายและความสำคัญของมะฮัร ในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่

¹⁴ มัซฮับในเชิงภาษาคือ : แนวทาง โมซิงวิชาการคือ : การรวบรวมความคิดเห็นและทฤษฎีในเชิงวิชาการและปรัชญาของนักกฎหมายอิสลามที่สอดคล้องกันจนกลายเป็นแนวทางเดียวกัน สำหรับพหูพจน์ของมัซฮับคือ : มะซาฮิบ(Ibrahim al-malikur : 1/3188)

¹⁵ มัซฮับหะนะฟีฮ์ มัซฮับมาลิกีย์ มัซฮับชาฟีอีฮ์และ มัซฮับหัมบะลีฮ์

2. ศึกษาเกี่ยวกับบทบัญญัติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่
3. ศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อที่มีความแตกต่างและข้อที่เห็นว่าเหมือนกันเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ บทบัญญัติต่างๆ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม คามัทศนะมัซฮับทั้งสี่ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่
2. เปิดโอกาสแก่ชุมชนสามารถเลือกทัศนะใดทัศนะหนึ่งของนักกฎหมายอิสลามที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดและสอดคล้องกับกาลเวลา
3. ได้รับความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่ โดยได้แยกประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบทบัญญัติและรายละเอียดต่างๆของมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่
2. ศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติต่างๆของมะฮัรในกฎหมายอิสลามคามัทศนะมัซฮับทั้งสี่

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความหมายอัลกุรอานภาษาไทย ผู้วิจัยจะใช้ของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับเป็นหลัก
2. ความหมายอัลหะดีษภาษาไทย ผู้วิจัยจะใช้ของอาจารย์อรุณ บุญชุมเป็นหลัก
3. การอธิบายในเชิงอรรถจะอธิบายเฉพาะคำศัพท์ที่สำคัญ
4. การอ้างอิงหะดีษจะใช้หมายเลขกำกับของหะดีษจากหนังสือรวบรวมหะดีษที่แพร่หลาย และจะใช้เล่มที่และหน้ากับหะดีษที่ไม่ได้กำกับหมายเลขพร้อมทั้งระบุสถานภาพของหะดีษด้วยหากเป็นหะดีษที่รายงาน โดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากนุคอรีห์หรือมุสลิม

5. ศึกษาข้อระเบียบและบทบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับมะฮัร ในกฎหมายอิสลามเฉพาะในทัศนะของนักกฎหมายอิสลามที่สังกัดมัซฮับทั้งสี่

นิยามศัพท์เฉพาะ

มะฮัร คือ ทรัพย์สินที่ชายวาญิบต้องจ่ายให้แก่สตรีด้วยสาเหตุมาจากการสมรสหรือการร่วมประเวณี

สินสอด (Gift to parents or guarding the bribe)คือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้แก่ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงเป็นการตอบแทนที่ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงได้เลี้ยงดูหญิงมาจนเติบโตจนกระทั่งได้มาสมรสกับชาย

ของหมั้น (Gift to an engagement) คือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนให้แก่หญิงเพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น

เปรียบเทียบ เทียบดูความแตกต่าง เช่น ได้เปรียบ เสียเปรียบ

เปรียบเทียบ พิจารณาปรับใหม่ ไคร่ครวญ ดูความแตกต่าง

อิหม่ามทั้งสี่ คือ

1. อิหม่ามอูษะนีเฬะหฺคือ นูอมาน บุตรชาบิต เกิดที่เมืองกูฟะหฺในประเทศอิรัก เดิมที่ท่านเป็นคนชนชาวฟารีซี เกิดในปี 80 ฮิจเราะห์ และได้เสียชีวิตในปี 150 ฮิจเราะห์ในเมือง Baghdad¹⁶ ประเทศอิรักและท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับหะนะฟี

2. อิหม่ามมาลิกคือมาลิกบุรอนัศ อัลดัสบะซีเป็นเชื้อหนึ่งของเผ่าในประเทศเยเมน แต่ปู่ตาตายของท่านได้มาอาศัยอยู่ที่เมืองมาดีนะห์ และท่านได้เกิดที่นั่นในปี 97 ฮิจเราะห์ และได้อาศัยอยู่ที่นั่นตลอด นอกจากไปประกอบพิธีฮัจญ์ ที่เมืองมักกะฮฺ และท่านได้เสียชีวิตที่นั่นในปี 179 ฮิจเราะห์ และท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับมาลิกีย์

3. อิหม่ามฮาฟีอีฮฺ คือ มุฮัมหมัด บุตรอิคริส อัลฮาฟีอีฮฺ สำหรับวงตระกูลของท่านได้เชื่อมสายกับตระกูลของท่านศาสดามุฮัมหมัด(คือลฯ)ที่อับดุลมะนาฟ ท่านเกิดที่เมืองกอซะหฺ¹⁷ในปี 150 ฮิจเราะห์และท่านได้เสียชีวิตที่ประเทศอียิปต์ ในปี 204 ฮิจเราะห์ และท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับฮาฟีอีฮฺ

4. อิหม่ามอะหมัดบุตรอิสลามบุตรอะซัดอัลชัยบานี ท่านเกิดที่เมือง Baghdad ประเทศอิรัก ในปี 164 ฮิจเราะห์ และท่านได้เสียชีวิตที่นั่นในปี 241 ฮิจเราะห์และท่านเป็นผู้ก่อตั้งมัซฮับหัมบะลี

¹⁶ ซึ่งคอนนี้เป็นเมืองหลวงของประเทศอิรัก

¹⁷ อยู่ทางทิศเหนือของประเทศ Sham ซึ่งคอนนี้เป็นจังหวัดหนึ่งของปาเลสไตน์

อัลกุรอาน สุวนนะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัลกุรอาน

สำหรับเรื่องมะฮัรพระองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานในซูเราะห์ต่างๆดังต่อไปนี้

1. พระองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอฺ อายุษุที่ 4

وَأَسْأَلُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

ความว่า “และพวกเจ้าจงมอบมะฮัร แก่สตรี โดยสมันหา แต่ถ้าหากพวกนางพอใจต่อพวกเจ้าที่จะให้สักสิ่งหนึ่งของมะฮัร นั้น พวกเจ้าก็จงรับมันมาบริโภคน้อยอย่างโอชะและถูกใจทั้งมีประโยชน์”

2. พระองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ถึงในซูเราะห์ อันนิซาอฺ อายุษุ 24

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “ดังนั้นด้วยที่พวกเจ้าได้เสพสุขกับนางจกบรรดาสตรีเหล่านั้นก็จงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนแก่พวกนาง ตามที่ได้กำหนดไว้”

3. พระองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้อีกในซูเราะห์อันนิซาอฺ อายุษุ 25 ว่า:

فَأَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ

ความว่า “ดังนั้นพวกเจ้าจงสมรสกับพวกนางด้วยการอนุมัติจากนายของพวกนางและจงให้แก่พวกนางซึ่งสินตอบแทนของพวกนาง”

4. พระองค์อัลลอฮฺ (สุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อัลบะเกาะเราะห์อายุษุ 236

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً

ความว่า “ไม่มีบาปใดๆแก่พวกเจ้าหากพวกเจ้าหย่าสตรีโดยที่พวกเจ้ายังมีได้สัมผัสพวกนางหรือยังมีได้กำหนดมะฮัรใดๆแก่พวกนาง”

5. พระองค์อัลลอฮฺ(ศุบหานะฮฺ) ได้ตรัสไว้ในซูเราะห์ อันนิซาอ์ อายะฮฺที่ 20

وَأَتَيْتُمُ إِحْدَهُنَّ قِطْعًا

ความว่า “และพวกเจ้าได้ให้แก่นางหนึ่งในหมู่พวกนางเหล่านั้นซึ่งทรัพย์สินอันมากมายก็ตาม”

สุนนะห์

สำหรับหะดีษนั้นมีหลายหะดีษที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรแต่ผู้วิจัยเลือกหะดีษดังต่อไปนี้
1. หะดีษที่เล่าจากอะบีชะละมะห์¹⁸ (เราะฎียัลลอฮุอันฮู)¹⁹

عن أبي سلمة بن عبد الرحمن أنه قال: سألت عاتشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم: كم كان صداق رسول الله عليه وسلم؟ قالت: كان صداقه لأزواجه ثنتي عشرة أوقية ونشأ قالت: أنتري ما النش؟ قلت: نصف أوقية فتلك خمسمائة درهم فهذا صداق رسول الله صلى الله عليه وسلم لأزواجه.

ความว่า “เล่าจากอะบีชะละมะห์ (เราะฎีย) ว่า : ข้าพเจ้าได้ถามอาอิชะห์ (เราะฎีย) ว่า : มะฮัรของท่านรสูลุลลอฮฺ (คือลฯ) นั้นเท่าไร? นางได้กล่าวว่า : มะฮัรของท่านรสูลุลลอฮฺ (คือลฯ) มอบให้แก่บรรดาภริยาของท่านนั้นสิบสองออนซ์และนัชช์ นางได้กล่าวว่า : เธอรู้ไหมว่านัชช์นั้นคืออะไร ? ข้าพเจ้าตอบว่า : ไม่รู้ นางจึงกล่าวว่า : ครึ่งออนซ์ ดังนั้นมันก็เท่ากับห้าร้อยดิรฮัม นี่คือนะฮัรที่ท่านรสูลุลลอฮฺ (คือลฯ) ได้จ่ายให้แก่บรรดาภริยาของท่าน”

¹⁸ หะดีษนี้ในสู่อฮฺมุสลิมหะดีษเลขที่ [3474] ในกิตาบ นิกาย บทเศาะดะกและยินยอมให้มะฮัรเป็นการสอนอัลกุรอานและแหวนเหล็กและเป็นสิ่งอื่นๆที่มีก้นเล็กน้อยหรือมีค่ามากและค่าสมรสควรเป็นเงินอัคราห้าร้อยดิรฮัม สำหรับบุคคลที่จะไม่คลาญมันและในสุนันอะบีดาวูด บทเศาะดะกหะดีษเลขที่ [2105]

¹⁹ หมายความว่า “ขออัลลอฮฺได้ทรงพอพระทัยต่อเขา” เป็นการขอพรเมื่อกล่าวถึงเศาะฮาบะห์ (ติสมะแอ อาลี, 2547 : 2) ในโอกาสต่อไปผู้วิจัยจะใช้คำย่อ (เราะฎีย)

2. หะดีษที่เล่าจากอนันตบุตรมาลิก²⁰

عن أنس بن مالك أن النبي صلى الله عليه وسلم رأى على عبد الرحمن بن عوف أثر صفرة قال: ما هذا؟ قال: يا رسول الله! إني تزوجت امرأة على وزن نواة من ذهب، قال: فبارك الله لك ولم ولو بشاة.

ความว่า “แท้จริงท่านนบี (คือลฯ) ได้เห็นบนร่างของอับดุลเราะห์มานบุตรเอาที่มีรอยสีเหลืองติดอยู่²¹ ท่านนรสูดลลอฮฺ (คือลฯ) ได้กล่าวว่า : นี่คืออะไรเขาตอบว่า : โอ้ท่านนรสูดลลอฮฺ ข้าพเจ้าได้สมรสแล้วกับสตรีคนหนึ่งด้วยน้ำหนักเท่าเมล็ดอินทผลัมเป็นทองคำ ท่านได้กล่าวว่า : ขอให้อัลลลอฮฺทรงเพิ่มพูนให้ท่าน งามฉลองการสมรสเถิดแม้ด้วยแพะหนึ่งตัว”

3. หะดีษเล่าจากสะหัลบุตรสะอิด²² (เราะฎีฯ)

عن سهل بن سعد الساعدي ، قال : جاءت امرأة الي رسول الله صلى الله عليه و سلم ، فقالت : يا رسول الله ! جئت لك نفسي ، فنظر اليها رسول الله صلى الله عليه وسلم فصعد النظر فيها وصور به ، ثم طأ طأ رسول الله صلى الله عليه وسلم رأسه ، فلما رأيت المرأة أنها لم يقض فيها شيئاً ، جلست ، فقام رجل من أصحابه فقال : يا رسول الله ! إن لم تكن بها حاجة فزوجنيها ، فقال : ((فهل عندك من شيء)) فقال : لا والله يا رسول الله ! فقال : ((اذهب ! لي أهلك فانظر فهل تجد شيئاً؟)) فذهب ثم رجع فقال : لا والله ما وجدت شيئاً فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : ((أنظر ولو خاتماً من حديد)) فذهب ثم رجع فقال : لا والله ! يا رسول الله ولو خاتماً من حديد ، ولكن هذا ازاري ، قال سهل : ما له رداء - فلما نصفه ، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : ما تصنع بازارك إن لبسته لم يكن عليها شيء ، وإن لبسته لم يكن عليك منه شيء ، فجلس الرجل ، حتى طأ عليه مجلسه قام فرأه رسول الله صلى الله عليه وسلم مولياً ، فأمر به فدعي ، فلما جاء قال : (ماذا معك من القرآن؟) قال : معي سورة كذا وكذا - عددها - فقال : أنقروهن عن ظهر قلبك قال : نعم . قال : اذهب فقد ملكتها بما معك من القرآن .

ความว่า “มีสตรีท่านหนึ่งได้มาหาท่านนรสูดลลอฮฺ(คือลฯ)และได้กล่าวว่า : โอ้ท่านนรสูดลลอฮฺ! ข้าพเจ้ามาเพื่อยกตัวของข้าพเจ้าให้ท่าน ท่านนรสูดลลอฮฺ (คือลฯ) ได้มองดูหล่อน ท่านได้มองตรงๆ และลด

²⁰ หะดีษนี้ในศอฮิฮมุสลิมหะดีษเลขที่ [3475] ในกิตาบ นิกาย บทเสาะคาถาและซินยอมให้มะฮฺรเป็นการสอน อัลกุรอานและแหวนเหล็กและเป็นสิ่งอื่นๆ ที่มีค่าเล็กน้อยหรือมีค่ามากและมะฮฺรควรเป็นเงินกัศร่าห้าร้อยหฺริอัม สำหรับบุคคลที่จะไม่ผล ญะมันและในสุนันอะบิดาวุคหะดีษเลขที่ [2109] ในกิตาบอัลนิกาย บทอัครามะฮฺรน้อยที่สุดและในศอฮิฮบุคอริหะดีษเลขที่ [5155] ในกิตาบนิกาย.บทจะเรียกคู่สมรสอย่างไร

²¹ เป็นเครื่องหอมหฐ์ฝรั่งที่ใช้กับผู้หญิงเจ้าสาว (อรุณ มุณขม 7/76)

²² หะดีษนี้ในศอฮิฮมุสลิม หะดีษเลขที่ [3472] และใน path al bari sharhsahih al bukhariหะดีษเลขที่ [5149] ในกิตาบ อัลนิกาย บทสมรสด้วยอัลกุรอาน โดยไม่มีมะฮฺร

สายตาของจากนั้นท่านได้สัมผัสระยะเมื่อสตรีคนนั้นเห็นท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) ไม่จัดการกับ
 หล่อนแต่อย่างใดหล่อนจึงได้นั่งลงและได้มีชายคนหนึ่งจากเกาะฮาอะฮู ของท่านรูดูลอฮลุกขึ้น
 และกล่าวว่า : โอ้ท่านรูดูลอฮ! หากท่านไม่ต้องการสตรีคนนี้ท่านจงจัดการสมรสกับ
 หล่อนเถิด ท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) ได้กล่าวว่า : ท่านมีสิ่งใดบ้างไหม? เขาตอบว่า : ไม่มี, ขอสาบาน
 ต่ออัลลอฮู โอ้ท่านรูดูลอฮ! ท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) จึงกล่าวว่า : ท่านจงกลับไปที่ครอบครัวของ
 ท่านและสำรวจดูซิว่ามีอะไรบ้าง? เขาจึงได้ไปแล้วกลับมาและเขาได้กล่าวว่า : ข้าพเจ้าไม่มีสิ่งใดเลย
 ขอสาบานต่ออัลลอฮู ท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) กล่าวอีกว่า : จงกลับไปสำรวจดูใหม่อีกครั้งแม้จะเป็น
 เพียงแหวนเหล็กสักวงหนึ่ง” ชายคนนั้นได้ไปแล้วกลับมาและได้กล่าวว่า : ไม่มีขอสาบานต่ออัลลอฮู
 โอ้ท่านรูดูลอฮ ! ไม่มีแม้แต่แหวนเหล็ก แต่นี่คือผ้านุ่งของข้าพเจ้ามันเป็นของหล่อนครั้งหนึ่ง
 ท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) ได้ถามว่า : ท่านจะทำอย่างไร? ถ้าหากผ้านุ่งมันจะไม่มีส่วนใดของผ้านุ่งนั้น
 อยู่บนร่างของหล่อนเลย แต่ถ้าหากหล่อนนุ่งมันก็จะไม่มีส่วนใดของมันอยู่บนร่างของท่านเลย ชาย
 คนนั้นนั่งอยู่จนเวลาผ่านไปนานเขาจึงลุกขึ้น ท่านรูดูลอฮ (คือลฯ) เห็นเขากลับไป จึงได้เรียกเขา
 กลับมาและเขาก็ถูกเรียกมา เมื่อเขามาแล้ว ท่านรูดูลอฮได้กล่าวว่า : ท่านมีสิ่งใดอยู่บ้างจากอัลกุ
 รอ่าน? เขากล่าวว่า : ข้าพเจ้ามีซูเราะห์นั้นและซูเราะห์นั้นเขาได้นับมัน²³ ท่านได้กล่าวว่า : ท่านอ่าน
 ซูเราะห์เหล่านั้นจำขึ้นใจไหม? เขาตอบว่า : ครับ ท่านได้กล่าวว่า : เจ้าจงไปเถิดแท้จริงข้าพเจ้ายก
 เเธอให้เป็นของท่านด้วยสิ่งที่ท่านมีอยู่จากอัลกุรอ่าน”

²³ เพื่อนำมาเป็นมะฮัร ให้นาง (อรุณ บุญชม :7/92)

²⁴ บางทัศนะว่า: คือ ซูเราะห์ อัลบะเกาะเราะห์ และอาลิอิมรอนที่เขาท่องจำ (อรุณ บุญชม.ม.ป.ป. :7/92)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นมีมาก คำรากฎหมายอิสลามทุกเล่มจะพูดถึงเรื่องนี้ หนังสือบรรณวิชาวัดฎอานเมื่อพูดถึงอายะฮ์ที่เกี่ยวข้องก็กล่าวรายละเอียดของเรื่องนี้ในด้านต่างๆเช่นเดียวกันหนังสือในคำรากฎหมายอิสลาม จะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

อิหม่ามนาวาวีสังกัคมัชฮับ^{๖๖} ซาฟีอีย์ได้กล่าวในหนังสือ อัลมัฆนุกเล่มที่ 10 สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

หน้า 3 นิยามของมะฮัร หลักฐานจากอัลฎอาน สุนนะห์และอิญญ์มาฮ์ของนักกฎหมายอิสลาม

หน้า 6 ได้กล่าวเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่มีค่าเล็กน้อย สามารถเป็นมะฮัร ได้พร้อมกับ ได้อยกหลักฐานจากอัลฎอานและสุนนะห์

หน้า 9 ได้กล่าวเกี่ยวกับอัตรามะฮัรน้อยที่สุดพร้อมกับ ได้อยกหลักฐานจากสุนนะห์

หน้า 48 ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของดัตฟิฎและประเภทของดัตฟิฎ

หน้า 52 ได้กล่าวเกี่ยวกับมะฮัรมีผลพร้อมกับ ได้ชี้แจงเงื่อนไขต่างๆที่ได้นำมาพิจารณาในการกำหนดมะฮัรมีผล

อิหม่ามอัลกาซานีสังกัคมัชฮับหะนะฟีได้กล่าวในหนังสือ(Bada' al-sana-1)เล่มที่ 2 สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

หน้า 588 ได้กล่าวเกี่ยวกับมะฮัรเป็นเงื่อนไขของการสมรส ได้อธิบายตามทัศนะมัชฮับหะนะฟีและ ซาฟีอีย์ พร้อมกับ ได้อยกหลักฐานจากอัลฎอานและสุนนะห์

หน้า 561 ได้กล่าวเกี่ยวกับอัตรามะฮัรน้อยที่สุดที่สามารถนำมาเป็นมะฮัร ได้ตามทัศนะมัชฮับหะนะฟีและทัศนะมัชฮับซาฟีอีย์

ส่วนหน้า 564 ได้อธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สามารถนำมาใช้ เป็นมะฮัรได้และสิ่งที่ไม่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรพร้อมกับ ได้อธิบายเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่สามารถนำมาเป็นมะฮัรตามทัศนะมัชฮับหะนะฟีและตามทัศนะมัชฮับซาฟีอีย์ พร้อมกับ ได้อยกหลักฐานจากอัลฎอานและสุนนะห์

อิบนุกุดมะฮ์สังกัคมัชฮับหัมมะลีได้กล่าวในหนังสือ (Al-Mughni)เล่มที่ 10 สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

หน้า 99 ได้อธิบายเกี่ยวกับอัตรามะฮัรว่า : ไม่มีข้อจำกัดในอัตรามะฮัรมากที่สุดและน้อยที่สุด ทุกๆสิ่งที่ถือว่าเป็นทรัพย์สิน สิ่งนั้นสามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้และ ได้อธิบายเกี่ยวอัตรามะฮัรมากที่สุดตามทัศนะมัชฮับทั้งสี่ พร้อมกับ ได้อยกหลักฐานจากอัลฎอานและสุนนะห์

^{๖๖} สุวัญ ได้อธิบายแล้วความหมายมัชฮับในเชิงภาษาและ ในเชิงวิชาการหน้า 6

ส่วนหน้า 101 ได้กล่าวว่า : ทุกๆ สิ่งที่สามารถนำมาซื้อขายกันได้หรือสามารถนำมาเช่าได้ ถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะมีค่ามากหรือน้อยก็ตาม สิ่งนั้นสามารถนำมาเป็นมะฮัรได้ ได้อธิบายประเด็นนี้ตามที่สนะมัซฮับทั้งสี่ พร้อมกับได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอานและสุนนะห์

ส่วนหน้า 107 อัตรามะฮัรนั้นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันจะเป็นทรัพย์สินจำนวนมากหรือน้อยก็ได้ พร้อมกับได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอานและสุนนะห์

ส่วนหน้า 116 ได้กล่าวว่า : เมื่อได้มีการกำหนดหรือระบุมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินที่ศาสนาไม่อนุมัติให้ครอบครอง การกำหนดหรือระบุมะฮัรตอนทำสัญญาสมรสเป็นโมฆะ แต่การทำสัญญาสมรสถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม พร้อมกับได้อธิบายในเรื่องนี้ตามที่สนะมัซฮับทั้งสี่

ส่วนหน้า 117 ได้กล่าวว่า ในกรณีที่ได้กำหนดมะฮัรที่ไซ่ไม่ได้ตอนทำสัญญาสมรสจำเป็นต้องจ่ายมะฮัรมิยิล เป็นที่สนะส่วนใหญ่ของนักกฎหมายอิสลาม

ส่วนหน้า 564 ท่านได้อธิบายและชี้แจงเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องจ่ายมะฮัรมุสัมมา เวลาที่ต้องจ่ายและบทบัญญัติต่างๆที่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้กล่าวมา พร้อมกับได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอานและสุนนะห์

ส่วนหน้า 584 ท่านได้อธิบายสาเหตุที่จำเป็นต้องจ่ายมะฮัร มี 3 ประการด้วยกัน

- (1) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกัน
- (2) เมื่อเกิดการเสียชีวิตฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสามีหรือภรรยา
- (3) เมื่อได้มีการร่วมหอที่สมบูรณ์

พร้อมกับได้อธิบาย 3 หัวข้อที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นตามที่สนะมัซฮับชาฟีอี๊ยะและอะหฺมัดบุตรหัมบัล พร้อมกับได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอานและสุนนะห์

Allish ดั้งกัฒมัซฮับมาลิกีย์ ได้กล่าวในหนังสือ Sharh Minahul jalil

หน้า 415 เกี่ยวกับนิยามของมะฮัร พร้อมกับได้ชี้แจงเกี่ยวกับ บทบัญญัติของมะฮัร

ส่วนหน้า 435 ได้กล่าวเกี่ยวกับการสมรสที่ใช้มะฮัรน้อยกว่า ¼ ดีนาร์ หรือ 3 Dirham และได้กล่าวเกี่ยวกับอัตรามะฮัรมากที่สุด

ส่วนหน้า 437 ได้กล่าวเกี่ยวกับการสมรสโดยใช้ สิ่งที่ไม่สามารถนำมาเป็นมะฮัรได้

ส่วนหน้า 467 ได้กล่าวเกี่ยวกับมะฮัรมิยิลและเงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมิยิล

อัลซุฮัยลีย์ ได้กล่าวในหนังสือ AL-fiqh al-islami wa-adillatuh เล่มที่ 7

หน้า 251 เกี่ยวกับนิยามของมะฮัรตามที่สนะมัซฮับทั้งสี่ พร้อมกับได้กล่าวบทบัญญัติของมะฮัร

ส่วนหน้า 252 ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักฐานของการบัญญัติมะฮัร จากอัลกุรอาน สุนนะห์ และอิจญ์มาอ์ของนักกฎหมาย อิสลาม

ส่วนหน้า 253 ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการบัญญัติมะฮัร อิสลามได้บัญญัติมะฮัรแก่เขา และมะฮัรไม่ใช่ องค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรส

ส่วนหน้า 255 ได้กล่าวเกี่ยวกับอัตรามะฮัรมากที่สุด พร้อมกับได้ยกหลักฐานจากอัลกุรอานและคำสุนทรพจน์ของอุมัร

ส่วนหน้า 262 ได้กล่าวเกี่ยวกับเงื่อนไขของมะฮัร

ส่วนหน้า 263 ได้กล่าวเกี่ยวกับ สิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้

ส่วนหน้า 265 ได้กล่าวว่ามีสองประเภท มะฮัรมิยิล มะฮัรมุสัมมาและนิยามของมะฮัรมุสัมมา

ส่วนหน้า 266 ได้กล่าวเกี่ยวกับนิยามมะฮัรมิยิลตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

ส่วนหน้า 268-270 ได้กล่าวเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ใช้มะฮัรมิยิลตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร ที่ศึกษาเกี่ยวกับมะฮัรในกฎหมายอิสลาม ตามที่ศนะและแนวคิดมัซฮับทั้งสี่ คือ มัชฮับหะนะฟี มัชฮับมาลิกีย์ มัชฮับชาฟีอีและมัซฮับอะหมัดนุรหัมบัล

ทั้งนี้จุดประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาและเปรียบเทียบมะฮัรตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่และสามารถได้รับรู้สิ่งที่เหมือนกันและสิ่งที่แตกต่างกัน

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในการวิจัยครั้งนี้ อัลกุรอานและสุนนะหฺอยู่ระดับเหนือเอกสารทั้งหลายทั้งปวง

สำหรับเอกสารชั้นรอง(Secondary sources)จะใช้ข้อมูลจากหนังสือฟิคุฮของนักกฎหมายอิสลามที่อยู่ในสังกัดมัซฮับทั้งสี่ โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาเอกสาร ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น และแยกข้อมูลเอกสารตามหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย แล้วค้นคว้าข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อย่อย

หัวข้อใหญ่ : การเปรียบเทียบมะฮัร ในกฎหมายอิสลามตามที่ศนะมัซฮับทั้งสี่

หัวข้อย่อย : นิยามของมะฮัร

หลักการในการบัญญัติมะฮัร

อัตรามะฮัรมากที่สุดและน้อยที่สุด

ประเภทของมะฮัร

มะฮัรมุสัมมา

เงื่อนไขที่ต้องใช้มะฮัรมุสัมมา

มะฮัรมียิด

เงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมียิด

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบจากเอกสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาและวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ และผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของการวิจัย เพื่อนำเสนอดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวเกี่ยวกับนิยามของมะฮัร ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวเกี่ยวกับนิยามและคำที่ใช้เรียกมะฮัร หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมะฮัรที่ปรากฏใน อัลกุรอาน สุนนะห์ อิจญ์มาอ์ หุกมหรือบทบัญญัติของมะฮัร ปรัชญาในการบัญญัติมะฮัร ผู้ที่มีหน้าที่จ่ายมะฮัร ผู้มีสิทธิ์ในมะฮัร

บทที่ 3 กล่าวเกี่ยวกับอัตรามะฮัร อัตรามะฮัรมากที่สุด อัตรามะฮัรน้อยที่สุด สิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้ มะฮัรเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขของการสมรสหรือไม่

บทที่ 4 กล่าวเกี่ยวกับมะฮัรมุสัมมา เงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมุสัมมา มะฮัรมียิด เงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมียิด นิกาสุดฟัฎฎ(สมรสโดยไม่ได้กำหนดมะฮัร) สมรสที่ได้ตกลงกันโดยไม่มีมะฮัร กรณีที่ได้มีการกำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้

บทที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบมะฮัรในกฎหมายอิสลามตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่ คือเปรียบเทียบสิ่งที่แตกต่างและสิ่งที่เหมือนกันตามทัศนะมัซฮับทั้งสี่

สำหรับประเด็นที่จะเปรียบเทียบมีดังต่อไปนี้

เปรียบเทียบนิยามของมะฮัร

เปรียบเทียบปรัชญาในการบัญญัติมะฮัร

เปรียบเทียบบทบัญญัติของมะฮัร

เปรียบเทียบผู้มีหน้าที่จ่ายมะฮัร

เปรียบเทียบผู้มีสิทธิ์ในมะฮัร

เปรียบเทียบอัตรามะฮัรมากที่สุด

เปรียบเทียบอัตรามะฮัรน้อยที่สุด

เปรียบเทียบสิ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นมะฮัรได้

เปรียบเทียบมะฮัรเป็นเงื่อนไขของการสมรสหรือไม่

เปรียบเทียบเงื่อนไขที่ต้องใช้กับมะฮัรมุสัมมา

เปรียบเทียบเกี่ยวกับได้มีการร่วมประเวณีกัน

เปรียบเทียบเกี่ยวกับเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เสียชีวิตจากคู่สามีภรรยา

เปรียบเทียบเกี่ยวกับเมื่อสามีภรรยาได้ร่วมหอเดียวกัน

เปรียบเทียบนิยามมะฮัรมีฮัล

เปรียบเทียบนิกาสุด์ฟิฎุ(สมรสโดยไม่ได้อ่านอะฮ์ด)

เปรียบเทียบการสมรสที่ได้ตกลงกันโดยไม่มีมะฮัร

เปรียบเทียบการสมรสที่ได้กำหนดมะฮัรที่ใช้ไม่ได้

บทที่ 6 บทสรุปและข้อชี้แนะหลังจากได้วิเคราะห์เปรียบเทียบสาระสำคัญ ตามหัวข้อที่ได้กล่าวมา พร้อมกับสรุปหัวข้อต่างๆที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาแล้ว